

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Směrování k udržitelné modré planetě – společné sdělení o agendě EU v oblasti mezinárodní správy oceánů**(JOIN(2022) 28 final)**

(2023/C 140/11)

Zpravodaj: **Stefano PALMIERI**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 25. 11. 2022
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	15. 6. 2022
Odpovědná sekce	Vnější vztahy
Přijato v sekci	20. 12. 2022
Přijato na plenárním zasedání	24. 1. 2023
Plenární zasedání č.	575
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	184/0/1

1. Závěry a doporučení

1.1 Správa oceánů by neměla být považována za pouhou „námořní záležitost“. Mořské prostředí je komplexním systémem, pokud jde o různá odvětví, právní předpisy, zainteresované strany na různých úrovních (místní, regionální, globální) a aspekty. Je provázáno s činnostmi, politikami a opatřeními na pevnině a vyžaduje podporu při rozhodování na základě znalostí, mezioborový integrovaný přístup a vědeckou diplomacii. EHSV vítá návrh na zřízení Mezivládního panelu pro udržitelnost oceánů.

1.2 EHSV vítá vymezení chráněných mořských oblastí a podporuje dosažení uhlíkové neutrality a udržitelnou demontáž lodí.

1.3 Rozhodnutí a opatření vyžadují soudržnost mezi různými politikami a dohodami a transparentní hodnocení proveditelnosti a dopadů. EHSV podporuje úlohu EU coby legislativního subjektu a její účast na posilování sítí a partnerství na celosvětové úrovni, v jehož rámci se zaměřuje na úlohu výzkumu a inovací.

1.4 EHSV požaduje zavedení odrazujících sankcí za využívání výhodných vlajek (např. zřízení zvláštního fondu tvořeného zárukami za demontáž lodí) a navrhuje rozšířit mechanismus uhlíkového vyrovnání tak, aby se vztahoval i na širokou škálu znečišťujících látek, které mají dopad na mořský ekosystém.

1.5 EHSV vítá přístup „nulové tolerance“ k nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému (NNN) rybolovu a vedlejším úlovkům a vybízí EU, aby podporovala poctivé provozovatele při dosahování udržitelné ochrany rybolovu a jeho udržitelném řízení. EHSV vyzývá Komisi, aby podporovala udržitelný drobný i průmyslový rybolov s nízkým dopadem a akvakulturu i produkci mořských řas s „nulovým dopadem“ v zájmu zajištění environmentální, sociální a ekonomické udržitelnosti regionů.

1.6 Hlubokomořská těžba stále potřebuje spolehlivé vědecké výsledky, aby bylo možné vyhodnotit její dlouhodobé dopady na životní prostředí. EHSV vítá, že Komise přijala přístup předběžné opatrnosti, a požaduje, aby Mezinárodní úřad pro mořské dno (ISA) zavedl moratorium na udělování těžebních licencí. EHSV požaduje zřízení mezinárodního nezávislého vědeckého panelu s cílem poskytovat podporu při rozhodování a přijímání opatření na základě znalostí.

1.7 Dopady nevybuchlé munice, nově se objevujících znečišťujících látek a přírodních katastrof mohou změnit využívání mořského prostoru a související hospodářské/geopolitické scénáře. EHSV vítá úsilí Komise o řešení těchto problémů.

1.8 Bezpečnost a ochrana na moři mají zásadní význam. Je zapotřebí generační obměna v oblasti dovedností a technologií doprovázená důstojnými životními a pracovními podmínkami. EHSV rovněž vyzývá členské státy, aby ratifikovaly úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 188/2007⁽¹⁾ a zajistily její efektivní provedení do vnitrostátních právních předpisů členských států EU⁽²⁾. EHSV vítá směrnici Rady (EU) 2017/159⁽³⁾ a požaduje rozšířit oblast její použitelnosti, aby se zlepšily životní a pracovní podmínky a ochrana zdraví a bezpečnosti pracovníků v odvětví mořského rybolovu.

1.9 EHSV opakuje, že je důležité, aby nejbližší regiony⁽⁴⁾ hrály vzhledem ke svým zeměpisným charakteristikám klíčovou úlohu v rámci správy oceánů, která je vymezena v dokumentu COM(2022) 198 final⁽⁵⁾, nicméně v dokumentu JOIN(2022) 28 final o ní není ani zmínka.

1.10 V zájmu nové, důslednější mezinárodní správy oceánů, kterou EU prosazuje, vyzývá EHSV k účinnému a transparentnímu zapojení různých zainteresovaných stran do rozvoje podpory pro politiku na základě znalostí a do komunikační a osvětové činnosti, a to ve všech fázích tohoto procesu – od konzultací a společného koncipování plánů až po jejich provádění a závěrečné hodnocení. V zájmu řešení složitých problémů by mohly být zavedeny nové formy organizační struktury.

1.11 EHSV požaduje, aby byly mezi všemi občany EU plošně šířeny poznatky o mořském právu. Je zapotřebí mezinárodně platné právo, které by upravovalo různé oblasti působnosti (pobřežní hranice, hospodářské zóny, ochrana mořských zdrojů, definice „bezpečného přístavu“ atd.), zejména aby se vyjasnily mezinárodní závazky v oblasti záchrany a pomoci na moři a aby byly definovány pojmy nebezpečí a metody pátrání a záchrany⁽⁶⁾. EHSV vyzývá k řádnému prosazování tohoto pravidla a stvrzení hlavní zásady, že lidé, kteří se na moři ocitnou v ohrožení života, musí být bez jakýchkoli pochybností a podmínek zachráněni a dopraveni do bezpečného přístavu.

1.12 EHSV vzhledem ke geopolitickému a environmentálnímu významu Arktidy vítá, že se EU zavázala k plnému provedení **Dohody o prevenci neregulovaného rybolovu na volném moři ve střední části Severního ledového oceánu**. Vítá rovněž úsilí o vymezení chráněných mořských oblastí v Arktidě a zákaz těžby uhlovodíků⁽⁷⁾.

1.13 EHSV konstatuje, že plánované investice do řešení problémů v oblasti správy oceánů nejsou dostatečně ambiciózní, a proto požaduje zřízení fondu na podporu oceánů, který by měl pomoci řešit problémy v námořním odvětví.

2. Obecné připomínky k referenčnímu rámci

2.1 Jedním z hlavních problémů v oblasti mořských a námořních záležitostí je **soudržnost** opatření na různých úrovních (globální, státní, regionální a místní) a jednotlivých odvětví. Mnoho konkurenčních nároků může ohrozit provádění opatření a výrazně snížit jejich dopad.

⁽¹⁾ Úmluva MOP č. 188/2007 o práci v odvětví rybolovu.

⁽²⁾ V současné době neratifikovalo úmluvu č. 188 celkem 167 států, z toho 19 členských států EU včetně významných pobřežních zemí, jako jsou Finsko, Irsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Malta, Německo, Řecko, Španělsko a Švédsko.

⁽³⁾ Směrnice Rady (EU) 2017/159 ze dne 19. prosince 2016, kterou se provádí dohoda týkající se provádění Úmluvy Mezinárodní organizace práce o práci v odvětví rybolovu z roku 2007 uzavřená Všeobecnou konfederací zemědělských družstev v Evropské unii (COGECA), Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF) a Sdružením vnitrostátních organizací rybářských podniků v Evropské unii (Europêche) dne 21. května 2012 (Úř. věst. L 25, 31.1.2017, s. 12).

⁽⁴⁾ Těmito regiony jsou ostrovy a souostroví a jedno pevninské území (Francouzská Guyana). Celkem je těchto regionů devět a nacházejí se v západním Atlantiku, karibské oblasti, amazonském deštném pralese a Indickém oceánu. Konkrétně jde o Francouzskou Guyanu, Guadeloupe, Martinik, Svatého Martina, Réunion a Mayotte (Francie), Azory a Madeiru (Portugalsko) a Kanárské ostrovy (Španělsko).

⁽⁵⁾ COM(2022)198 final – Lidé na prvním místě, zajištění udržitelného růstu podporujícího začlenění, využívání potenciálu nejbližších regionů EU.

⁽⁶⁾ Mezinárodní úmluva o pátrání a záchraně na moři, 29. dubna 1979, Hamburk; Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu, 10. prosince 1982, Montego Bay; Mezinárodní úmluva o bezpečnosti lidského života na moři, 25. května 1980.

⁽⁷⁾ Společné sdělení Komise a ESVČ JOIN(2021) 27 final – Větší angažovanost EU ve prospěch mírové, udržitelné a prosperující Arktidy.

2.2 Správa oceánů vyžaduje podporu rozhodování na základě znalostí. Vliv člověka na mořské prostředí **se neomezuje pouze na činnosti na moři** (těžba, rybolov, doprava), ale zahrnuje také činnosti na pevnině, které vedou ke znečištění v širším měřítku (odpady, pesticidy, antibiotika, fosfáty, plasty, výbušniny atd.). Proto je zásadní začlenit oceány nejen do cíle udržitelného rozvoje č. 14, ale také do těch cílů, které se týkají průmyslové výroby a chování celé společnosti. Zdravý a produktivní mořský ekosystém vyžaduje integrovanější přístup zahrnující aspekty, které se neomezuji pouze na mořské a námořní otázky.

2.3 V posledních letech, kdy se v mnoha souvislostech objevily složité systémy, byly vypracovány **nové možnosti správy**, zejména z podnětu trhů a sítí. Složité systémy se obtížně řídí a jejich dynamiku nelze v dlouhodobém horizontu snadno předvídat. Oceány představují složitý systém, kde obrovské rozdíly v pravidlech mezi pobřežními oblastmi a oblastmi na volném moři a spory na úrovni vlád jednotlivých států a v soukromém sektoru naznačují, že by v zájmu řešení těchto problémů měla být přijata nová **vědecká diplomacie**. EHSV si uvědomuje, že je třeba vypracovat vhodné nástroje pro správu a vhodná politická rozhraní, které umožní zohlednit různé, vzájemně související aspekty.

2.4 EHSV podporuje úlohu EU coby legislativního subjektu a její účast na posilování sítí a partnerství na celosvětové úrovni, v jehož rámci se zaměřuje na **úlohu výzkumu a inovací**, hledání řešení a, poskytování pokynů a prosazování konkrétních iniciativ.

3. Hodnocení sdělení Komise

Středem pozornosti jsou čtyři oblasti návrhu: 1) *Posílení mezinárodního rámce pro správu oceánů*, 2) *Na cestě k udržitelnosti oceánů do roku 2030*, 3) *Zajištění bezpečnosti a ochrany na moři*, 4) *Rozšiřování znalostí o oceánech*.

3.1 Posílení mezinárodního rámce pro správu oceánů

3.1.1 EHSV vítá závazek Komise podporovat nejvyšší mezinárodní standardy v oblasti transparentnosti, dobré správy a zapojení zainteresovaných stran v mezinárodních organizacích, jako je Mezinárodní úřad pro mořské dno (ISA) a Světová obchodní organizace (WTO).

3.1.2 EHSV znovu potvrzuje úlohu, kterou EU hraje v legislativní oblasti, a to i prostřednictvím vědecké diplomacie a posilování sítí a partnerství na celosvětové úrovni. Výbor zejména zdůrazňuje, že je třeba zavést systém monitorování a přijímání náležitých opatření. Vymezení **chráněných mořských oblastí** a „další účinná opatření zaměřená na ochranu jednotlivých území“ (OECM) s cílem, aby do roku 2030 pokrývaly 30 % mořského prostoru, jsou vítána, pokud bude uznán jejich význam pro fungování oceánského systému a opatření budou přijímána po předchozím průzkumu účinnosti a účelnosti každé konkrétní oblasti s přihlédnutím k nákladům, odpovědnostem, harmonogramům a monitorování.

3.1.3 EHSV konstatuje, že navzdory určitému technologickému pokroku v posledních letech jsou údajně v oblastech vytěžených před mnoha desítkami let stále patrné dlouhodobé dopady **hlubokomořské těžby** a ekosystém je stále v procesu obnovy⁽⁸⁾. EHSV vítá uplatňování přístupu předběžné opatrnosti a požaduje, aby ISA zavedl moratorium na udělování těžebních licencí. EHSV vyzývá ISA, aby zřídil mezinárodní nezávislý vědecký panel s cílem přeměnit analýzu založenou na znalostech v jasně formulovaná politická rozhodnutí. EHSV rovněž navrhuje podporovat investice do výzkumu a vývoje alternativních řešení k materiálům vytěženým z mořského dna.

3.1.4 **Drobný pobřežní rybolov a akvakultura** jsou zásadními faktory přežití mnoha pobřežních komunit a zachování jejich kulturního dědictví. Rybolov obecně, a zejména tradiční a drobný rybolov, doplatil na hospodářskou krizi nejvíce, a proto dnes toto odvětví potřebuje zvláštní strategii, aby znovu získalo pevné postavení na trhu⁽⁹⁾. EHSV vyzývá k přijetí náležitých opatření k posílení těchto činností, k diverzifikování zdrojů příjmů místních komunit (např. pobřežní cestovní ruch a rekreační vodní aktivity), k usnadnění přeorientování kariéry, k podpoře místních regionů zasažených krizí a k zvýšení udržitelnosti životního prostředí⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ Viz <https://www.jpi-oceans.eu/en/ecological-aspects-deep-sea-mining>.

⁽⁹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální rozměr odvětví rybolovu (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 67).

⁽¹⁰⁾ https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/publications/communication-commission-towards-strong-and-sustainable-eu-algae-sector_cs.

3.1.5 EHSV vítá **přístup „nulové tolerance“ k nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu** a vybízí EU, aby podporovala poctivé provozovatele při dosahování udržitelné ochrany rybolovu a jeho udržitelném řízení. Výbor znovu potvrzuje úlohu EU v dialogích o rybolovu s třetími zeměmi s cílem podporovat dodržování mezinárodních závazků. V této souvislosti EHSV uznává **dohody o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu**, neboť mají významný přínos pro vytvoření pevného rámce s řadou třetích partnerských zemí.

3.1.6 Arktida čelí drastickým změnám, které mohou vést k ohrožení životního prostředí a geopolitické rovnováhy. EHSV vítá, že se EU zavázala k plnému provedení **Dohody o prevenci neregulovaného rybolovu na volném moři ve střední části Severního ledového oceánu**. Vítá rovněž úsilí o vymezení chráněných mořských oblastí v Arktidě a zákaz těžby uhlovodíků⁽¹¹⁾.

3.1.7 EHSV si uvědomuje obtíže spojené s prováděním opatření v **oblastech mimo jurisdikci jednotlivých států**, zdůrazňuje, že je třeba zajistit soudržnost mezi různými partnerstvími a dohodami, a podporuje úsilí, které EU vynakládá při probíhajících jednáních o smlouvě o volném moři.

3.2 Na cestě k udržitelnosti oceánů do roku 2030

3.2.1 EHSV oceňuje závazky a úsilí spojené s dosažením **uhlíkové neutrality** do roku 2050. EU hraje důležitou úlohu v rámci Mezinárodní námořní organizace (IMO) v celosvětovém legislativním a operativním procesu, jehož cílem je dekarbonizace námořního odvětví a odvětví rybolovu.

3.2.2 Uvědomuje si, že boj proti znečišťování moří je výzvou. Propojení různých zdrojů, včetně zdrojů na pevnině, a různorodost zainteresovaných stran a legislativních omezení činí rámec složitějším. Výbor zdůrazňuje, že je třeba se zabývat **různorodostí znečišťujících látek** a podporovat účinná opatření. EHSV zdůrazňuje nutnost soudržnosti a začlenění aspektů přesahujících rámec správy oceánů (např. aspektů akčního plánu pro nulové znečištění, Strategie v oblasti biologické rozmanitosti či strategie „Od zemědělece ke spotřebiteli“⁽¹²⁾), které mají značný dopad na znečištění moří⁽¹³⁾.

3.2.3 **Nevybuchlá munice** zahrnuje konvenční výbušniny i chemické zbraně vyhozené do moře. Nepopíratelné nebezpečí spojené s nevybuchlou municí v mořích bylo v minulosti hodnoceno jako malé. Tento problém vyžaduje bezodkladné přijetí strategie, neboť roste poptávka po mořském prostoru ze strany hospodářských odvětví a u většiny munice hrozí koroze, únik toxických, karcinogenních, mutagenních a teratogenních produktů. Je třeba přijmout opatření k odhalování, monitorování a zmírňování těchto problémů, která se budou opírat o společné evropské znalosti a technologickou podporu⁽¹⁴⁾.

3.2.4 EHSV vítá úsilí Komise o snížení dopadů vyhozené munice na životní prostředí a konstatuje, že riziko nepředstavuje pouze nevybuchlá munice z první a druhé světové války, ale také munice z dalších konfliktů (např. na Balkáně a na Ukrajině), a že se netýká jen možné toxicity uniklých látek, ale i náhodné nebo samovolné detonace.

3.2.5 EHSV si uvědomuje environmentální dopady **lovných zařízení** na ekosystém a konstatuje, že mnohá navrhovaná řešení jsou vzhledem ke svým nákladům neudržitelná nebo jsou jejich účinky na celosvětové úrovni zanedbatelné. EHSV vyzývá k využívání nových technologií a materiálů, které by tento problém zmírnil, a k přijetí kompenzačních opatření a provádění speciálních kampaní, které by rybáře o těchto možnostech informovaly⁽¹⁵⁾.

⁽¹¹⁾ Společné sdělení JOIN(2021) 27 final – Větší angažovanost EU ve prospěch mírové, udržitelné a prosperující Arktidy.

⁽¹²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání (Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 11), Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/883 ze dne 17. dubna 2019 o přístavních zařízeních pro příjem odpadu z lodí, kterou se mění směrnice 2010/65/EU a zrušuje směrnice 2000/59/ES (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 116).

⁽¹³⁾ OECD Guidelines for Multinational enterprises, 2011. UN guiding principles on business and human rights, 2011.

⁽¹⁴⁾ Viz <https://www.jpi-oceans.eu/en/munition-sea>.

⁽¹⁵⁾ Viz Voluntary guidelines on the marking of fishing gear, FAO 2022, a činnost regionálních organizací pro řízení rybolovu a regionálních úmluv pro mořské prostředí.

3.2.6 **Nadměrný odlov populací ryb** a vedlejší úlovky jsou na celosvětové úrovni považovány za skutečné problémy. Odvětví rybolovu má rozsáhlý dopad na mnohé druhy, a proto existují oprávněné obavy, že by tím mohla být ohrožena udržitelnost některých druhů, což by narušilo rovnováhu celého mořského ekosystému. Na druhou stranu činnost místních rybářů představuje významný aspekt místní kultury a udržitelného hospodářství a je pro občany zdrojem zdravých potravin pocházejících z environmentálně, sociálně a hospodářsky udržitelných postupů. Antropogenní tlak na populace ryb lze snížit prosazováním **akvakultury s nulovým dopadem** (včetně produkce mořských řas).

3.2.6.1 Na základě těchto aspektů EHSV požaduje:

- a) přísnější kontroly a sankce v souvislosti s NNN rybolovem;
- b) monitorování a regulaci odvětví rybolovu tak, aby byl eliminován nadměrný odlov populací ryb a vedlejší úlovky a zvýšila se skutečná udržitelnost tohoto odvětví;
- c) propagaci a prosazování akvakultury a produkce mořských řas s nulovým dopadem, včetně aspektů krmiva a spotřeby energie;
- d) poskytování finančních kompenzací pracovníkům v přechodných fázích transformace technologií a výrobních systémů.

3.2.7 Námořní doprava se týká více než 90 % celosvětově obchodovaného nákladu a je páteří světového hospodářství. Zaoceánské lodě jsou významným zdrojem znečištění a jako takové mohou mít dopad i na konci své životnosti. Majitelé lodí v zemích s vysokými příjmy často skrývají skutečnou identitu lodí tím, že je registrují v daňových rájích, mj. i proto, aby se vyhnuli dodržování environmentálních předpisů. V této souvislosti mezinárodní a regionální úsilí v boji proti tomuto chování selhalo⁽¹⁶⁾. Země s výhodnými vlajkami jsou ve snaze obejít předpisy a ušetřit peníze nadále využívány jako státy poslední vlajky, a to i ze strany členských států EU. EHSV navrhuje, aby se **demontáž lodí** považovala za významný zdroj znečišťování moří, a žádá EU, aby: a) přijala opatření k zaručení přísnější závazné regulace, b) monitorovala činnosti s cílem zabránit jakýmkoli krokům vedoucím k obcházení ochrany životního prostředí, c) zavedla odrazující sankce za využívání výhodných vlajek, např. zřídila zvláštní fond tvořený zárukami – po celou dobu životnosti plavidel – s cílem zaručit dodržování environmentálních a bezpečnostních norem EU i mimo jurisdikci EU.

3.3 Zajištění bezpečnosti a ochrany na moři

3.3.1 EHSV oceňuje, že EU posiluje svou úlohu subjektu zajišťujícího námořní bezpečnost v rámci svých hranic i mimo ně. Vyzývá EU, aby s ohledem na nedávný geopolitický vývoj určila potenciální **námořní oblasti zájmu** a zaměřila se na nové priority.

3.3.2 EHSV vítá, že EU usiluje o podporu a provádění veškerých opatření zaměřených na zvýšení **bezpečnosti na moři**. Výbor EU vyzývá, aby rozšířila škálu odvětví zapojených do činností na moři, které mohou ohrožovat životní prostředí a lidské zdraví, mimo jiné o cestovní ruch, demontáž a stavbu lodí, energetiku a akvakulturu. EHSV rovněž požaduje, aby se kladl důraz na **modernizaci technologií** (např. ekologický pohon), **pracovního prostředí a pracovních podmínek** v rozmanité logistice týkající se mořských a námořních činností (např. loděnice, přístavy, plavidla atd.).

3.3.3 EHSV doporučuje zajistit soudržnost právních předpisů, pokud jde o opatření týkající se ochrany mořských ekosystémů a předpisy upravující bezpečnostní a pracovní podmínky na moři, a to prostřednictvím posuzování dopadů v oblasti: **i) zaměstnanosti, ii) mezd, iii) technologií, iv) důstojných životních a pracovních podmínek a v) vzdělávání pracovníků**. Požaduje rovněž lepší koordinaci mezi různými útvary veřejné správy na všech úrovních za účelem integrované správy mořského prostoru⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Viz Wan et al., Marine Policy, 2021.

⁽¹⁷⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální rozměr odvětví rybolovu (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 67).

3.3.4 EHSV vyzývá členské státy, aby **ratifikovaly úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 188** a poskytly prostředky nezbytné k jejímu správnému provedení do vnitrostátních právních předpisů a k jejímu uplatňování. EHSV vítá směrnici Rady (EU) 2017/159⁽¹⁸⁾ a požaduje, aby se začalo pracovat na rozšíření oblasti jejího působení tak, aby zahrnovala i kumulativní účinky dlouhodobých dopadů na lidské zdraví. Dále upozorňuje na nutnost přijmout skutečně ambiciózní právní předpisy EU, které by upravovaly udržitelnost podniků a nucenou práci⁽¹⁹⁾.

3.3.5 EHSV považuje za zásadní vypracovat obecné zásady a praktické pokyny pro poskytování spravedlivých služeb souvisejících s prací v těchto odvětvích, k nimž patří: a) dostatečné a přiměřené pokyny pro vlastníky rybářských plavidel a (přeshraniční) služby na trhu práce, b) standardní smlouvy o poskytování (přeshraničních) služeb souvisejících s trhem práce, c) dostatečné a přiměřené pokyny pro rybáře hledající zaměstnání na palubě (zahraničních) rybářských plavidel a d) mechanismy pro podávání stížností⁽²⁰⁾.

3.3.6 Jeden z aspektů týkajících se znalostí o mořích a oceánech a bezpečnosti na moři spočívá v nezbytném plošném šíření znalostí o mořském právu a o jeho prosazování v praxi. Je zapotřebí mezinárodně platné právo, které by upravovalo různé oblasti působnosti (pobřežní hranice, hospodářské zóny, ochrana mořských zdrojů, definice „bezpečného přístavu“ atd.), zejména aby se vyjasnily mezinárodní závazky v oblasti záchrany a pomoci na moři a aby byly definovány pojmy nebezpečí a metody pátrání a záchrany.

3.3.7 **Přírodní katastrofy** (povodně, tsunami, extrémní jevy) mohou mít dopad na mořské prostředí, což vede k nepřímému ohrožení lidské činnosti a lidského zdraví. EHSV zdůrazňuje, že přírodními katastrofami je třeba se zabývat jako možnými zdroji rizik pro životní prostředí a činnosti na moři obecně.

3.4 Rozšiřování znalostí o oceánech

3.4.1 EHSV si uvědomuje složitost oceánského systému z hlediska navzájem provázaných environmentálních proměnných a rozmanitosti zainteresovaných stran, právních předpisů, kultur a místních kapacit. EHSV požaduje účinné a transparentní zapojení různých oborů a využití různých odborných znalostí (datové, komplexní a síťové vědy, psychologie, sociologie, ekonomie) do rozvoje **podpory pro politiku na základě znalostí** (jak bylo navrženo pro Mezivládní panel pro udržitelnost oceánů – IPOS).

3.4.2 Znalosti a postupy ukazují **nové způsoby správy** uplatňované při řešení problémů týkajících se složitosti pomocí samoorganizačních struktur tam, kde se úspěšně rozvíjelo decentralizované uspořádání. EHSV vyzývá k rozšíření osvědčených postupů a modelů na všechna odvětví modré ekonomiky, včetně těch, která mohou zajistit nová pracovní místa a růst (např. cestovní ruch, potápění atd.), i na veřejný sektor. Vyčlenění finančních prostředků na udržitelnou modrou ekonomiku by mělo zajistit sociální a hospodářské přínosy pro tuto i budoucí generace, obnovit a zachovat rozmanitost, produktivitu, odolnost a vnitřní hodnotu mořských ekosystémů a podporovat čisté technologie, obnovitelné zdroje energie a recyklaci⁽²¹⁾.

3.4.3 Do všech fází tohoto procesu, od konzultací a společného koncipování plánů až po jejich provádění a závěrečné hodnocení, je třeba zapojit **občanskou společnost a místní zainteresované strany**. K tomu, aby společnost začala fungovat jako integrovaný udržitelný systém, je bezpodmínečně nutná oceánská gramotnost. Organizační struktury

⁽¹⁸⁾ Směrnice Rady (EU) 2017/159 ze dne 19. prosince 2016, kterou se provádí dohoda týkající se provádění Úmluvy Mezinárodní organizace práce o práci v odvětví rybolovu z roku 2007 uzavřená Všeobecnou konfederací zemědělských družstev v Evropské unii (COGECA), Evropskou federací pracovníků v dopravě (ETF) a Sdružením vnitrostátních organizací rybářských podniků v Evropské unii (Europêche) dne 21. května 2012 (Úř. věst. L 25, 31.1.2017, s. 12).

⁽¹⁹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální rozměr odvětví rybolovu (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 67). Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937 (COM(2022) 71 final). Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zákazu produktů pocházejících z nucené práce na trhu Unie (COM(2022) 453 final).

⁽²⁰⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální rozměr odvětví rybolovu (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 67).

⁽²¹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském námořním a rybářském fondu a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 (COM(2018) 390 final – 2018/0210 (COD)) (Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 104).

a procesy by měly upřednostňovat sociální rozměr a vědeckou podporu s ohledem na integrovanou udržitelnost a posilovat a financovat opatření, jež jsou zaměřena na propagaci a podporu sociálního dialogu, zvýšení bezpečnosti, zlepšení pracovních podmínek, vytváření kvalitních pracovních míst, rozvoj **dovedností** pracovníků a **zajištění „generační obměny“** ⁽²²⁾.

3.4.4 EHSV vítá, že EU sdílí námořní údaje a poznatky získané při pozorování oceánů. Je si vědom **významu námořních služeb** a jejich dopadu na hospodářství a také nákladů na námořní infrastrukturu, která vyžaduje obrovské investice z vnitrostátních prostředků. Výbor konstatuje, že je na základě modelování složitosti mořského ekosystému stále ještě obtížné pochopit, jak tento ekosystém funguje a jak je provázán s lidskou činností. EHSV vyzývá EU, aby podporovala otevřený přístup k datům a jejich opakované využívání, mj. tím, že budou financovány inovativní přístupy v zájmu snížení nákladů na pozorování a bude prováděno efektivní **posuzování dobrého stavu životního prostředí** ⁽²³⁾.

3.4.5 EHSV zdůrazňuje, že vědecká diplomacie a vyjednávání vyžaduje vědeckou metodiku. Výbor vyzývá k pořádání vzdělávacích kurzů pro konečné uživatele a vedoucí pracovníky, mj. na místní úrovni, s cílem dosáhnout skutečné udržitelnosti a proveditelnosti opatření.

4. Kritické otázky

4.1 Koncepce správy je spojena s širokou škálou různých aspektů, od rozhodovacích procesů až po politické nástroje. Rozsáhlost pojmu „správa“ mohla přispět k jeho hojně oblibě a nejspíše i k jeho zneužívání. Oceány neznají politické hranice a jsou rovněž úzce spjaty s využíváním půdy. Problémy nemohou řešit jednotlivé země samy, je zapotřebí nadnárodní přístup, který by vycházel z proveditelného a účinného sdílení úsilí a odpovědnosti a v rámci něhož by byly zavedeny společně koncipované systémy a přijaty společné akční plány a opatření zasazující místní úsilí do komplexních regionálních rámců. Nelze přijmout jediný způsob správy, který by zajistil organizační struktury pro různé rozměry. V této souvislosti EHSV konstatuje, že pro řešení složitých problémů v mořské oblasti má zásadní význam podpora pro rozhodování na základě znalostí, vědecká diplomacie a soudržná legislativa napříč zeměmi a odvětvími.

4.2 Neustálá poptávka po mořském prostoru ze strany hospodářství zvyšuje složitost oceánského systému z hlediska navzájem provázaných environmentálních proměnných. Rozmanitost zainteresovaných stran, právních předpisů, kultur a místních kapacit se odráží v koncipování a provádění opatření, která mohou být environmentálně, hospodářsky a sociálně udržitelná. EHSV požaduje, aby byl při rozvoji podpory pro správu oceánů na základě znalostí uplatňován transparentní vědecký přístup k zapojení různých oborů (datové, komplexní a síťové vědy, psychologie, sociologie, ekonomie atd.).

4.3 Pro budoucnost mnoha odvětví zapojených do činností na moři má zásadní význam „generační obměna“. K úspěchu účinné správy činností na moři nepřímo přispívají některé aspekty, které se správou nemají zdánlivě nic společného. Užitečné jsou mnohé iniciativy, jejichž cílem je usnadnit modernizaci technologií, odbornou přípravu a zlepšení pracovních podmínek, vyžadují však také doprovodná opatření a přijatelnou návratnost investovaného kapitálu ⁽²⁴⁾.

4.4 Hlavním cílem úspěšné správy oceánů jsou i nadále udržitelné činnosti a je třeba zajistit, aby tohoto cíle mohla dosáhnout všechna odvětví. EHSV požaduje financování opatření zaměřených na zlepšení bezpečnostních a pracovních podmínek, např. v oblasti odborné přípravy, poradenských služeb, podpory lidského kapitálu, sociálního dialogu, nebo bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. EHSV naléhavě vyzývá spolunormotvůrce, aby při zavádění organizačních struktur a procesů (tj. při správě) věnovali prioritní pozornost sociálnímu rozměru tím, že posílí a budou financovat opatření zaměřená na propagaci a podporu sociálního dialogu, bezpečnosti, pracovních podmínek a dovedností.

⁽²²⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském námořním a rybářském fondu a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 (COM(2018) 390 final – 2018/0210 (COD)) (Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 104).

⁽²³⁾ <https://jpi-oceans.eu/en/science-good-environmental-status>.

⁽²⁴⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální rozměr odvětví rybolovu (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 67).

4.5 EHSV konstatuje, že plánované investice do řešení problémů v oblasti správy oceánů nejsou dostatečně ambiciózní. Boj proti zdrojům znečištění, opatření ke zmírnění a správa činností na moři ve všech odvětvích vyžadují odpovídající finanční úsilí, strukturální opatření a zapojení občanské společnosti. EHSV vítá úsilí o snížení emisí skleníkových plynů a o motivování ke špičkovým výsledkům a inovacím⁽²⁵⁾. To může podpořit cíl dekarbonizace odvětví námořní dopravy a zřízení fondu na podporu oceánů, který by měl pomoci řešit problémy v námořním odvětví. EHSV rovněž požaduje rozšíření mechanismu uhlíkového vyrovnání, aby se vztahoval i na environmentální a sociální aspekty.

4.6 Nejuvdálenější regiony mohou vzhledem ke svým zeměpisným charakteristikám hrát zásadní úlohu při využívání všech příležitostí v oblasti oceánů, moří a mořských zdrojů a je třeba na ně klást obzvláštní důraz, neboť nabízejí velký potenciál z hlediska podpory hospodářství, vytváření vysoce kvalitních pracovních míst a zajištění dobrých životních podmínek lidí⁽²⁶⁾. Ze všech těchto důvodů se EHSV domnívá, že je zapotřebí posílit specifickou úlohu, kterou mohou nejuvdálenější regiony sehrát při provádění správy oceánů, zejména v rámci: a) mise „Obnova našich oceánů a vod do roku 2030“, b) shromažďování a sledování údajů o rybolovu, c) boje proti nezákonnému a neselektivnímu rybolovu a podpory udržitelného rybolovu a d) při výměně znalostí o územním plánování námořních prostor⁽²⁷⁾.

4.7 Oceánská gramotnost přispívá k informování o problémech v oblasti moře a může přispět i k propagování různých řešení. Značná pozornost na mediální a politické úrovni se věnuje plastům, které jsou však jen jedním z mnoha problémů týkajících se moří a oceánů. Často je opomíjena spojitost mezi problémy v oblasti moře na jedné straně a využíváním půdy a chováním spotřebitelů na straně druhé. EHSV požaduje komplexnější a transparentnější informování o oceánech, které by zahrnovalo i právní předpisy a opatření na moři i na pevnině. To snad připraví půdu pro transformaci průmyslové výroby a vytvoření nových technologií a pracovních míst, které budou více zaměřeny na udržitelnost životního prostředí.

4.8 Probíhající válka na Ukrajině změnila politický scénář a přitáhla pozornost k neočekávaným mimořádným situacím (dodávky energie, inflace). Kvůli neočekávaným problémům (např. bezpečnost plynovodů Nord Stream, vyhozená munice v Černém moři či geopolitický strategický význam Arktidy) je třeba vynaložit další úsilí na přijetí náležitých společných opatření. Přestože má tato válka vliv i na počet migrantů přicházejících západobalkánskou trasou, je i nadále vyvíjen velký tlak na přechody na trase přes Středozemní moře, což představuje zátěž pro přijímací kapacity některých členských států EU. Pro lidi to zároveň znamená riziko incidentů. EHSV žádá EU, aby zvýšila úsilí o financování iniciativ na podporu bezpečnosti na moři, neboť se předpokládá, že se situace v důsledku klimatických a ekonomických tlaků ještě zhorší.

V Bruselu dne 24. ledna 2023.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽²⁵⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii, rozhodnutí (EU) 2015/1814 o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém Unie pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a nařízení (EU) 2015/757 [COM(2021) 551 final – 2021/0211 (COD)] a návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí (EU) 2015/1814 v souvislosti s množstvím povolenek, jež má být umístěno do rezervy tržní stability pro systém EU pro obchodování emisemi skleníkových plynů do roku 2030 [COM(2021) 571 final – 2021/0202 (COD)] (Úř. věst. C 152, 6.4.2022, s. 175), Stanovisko Evropského výboru regionů – Úspěšné zavedení ETS a CBAM do praxe ve městech a regionech EU (Úř. věst. C 301, 5.8.2022, s. 116), Revize systému EU pro obchodování s emisemi (Evropský parlament), přijato dne 22. června 2022.

⁽²⁶⁾ Stanovisko Evropského výboru regionů – Úspěšné zavedení ETS a CBAM do praxe ve městech a regionech EU (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 194, 12.5.2022, s. 44).

⁽²⁷⁾ COM(2022) 198 final.